

‘*El dulce moro, el Ibero y la América virgen*’...

Torija ~ Federico Moreno Torroba (1891 Madrid-1982 Madrid)

Capricho Arabe ~ Francisco Tárrega (1852 Villarreal-1909 Barcelona)

Julia Florida ~ Agustín Barrios (1885 San Juan Bautista-1944 San Salvador)

La Catedral ~ Agustín Barrios

Preludio (Saudade)

Andante Religioso

Allegro Solemne

Fantaisie Élégiaque Op. 59 ~ Fernando Sor (1778 Barcelona-1859 Parijs)

Serenata Española ~ Joaquín Malats (1872 Barcelona-1912 Barcelona)

Mi Guitarra - A. Barrios

Hay un hondo misterio en tu sonoro
y ardiente corazón, guitarra mía,
gozas penando y hay en tu alegría
transportes de pasión, gotas de lloro.

Te dio su corazón el dulce moro,
el ibero te dio, su alma bravía
y la América virgen, se diría,
puso en ti, de su amor, todo el tesoro.

Por eso en tu cordaje soberano,
que vibra con acento casi humano
es a veces, tu voz como un lamento.

Como queja de tu alma solitaria
en cuya triste y mística plegaria
florece sin cesar el sentimiento.

.. .. .

‘*El dulce moro y el Ibero*’...

De *Capricho Arabe* van componist en gitarist **Francisco Tárrega** is een exotische impressie van de invloeden van de Moorse overheersing van het Iberische schiereiland. Tárrega maakte vele reizen naar Noord-Afrika. Andere voorbeelden van de invloed van ‘el dulce moro’ in het werk van Tárrega zijn de *Recuerdos de la Alhambra* en de *Danza Mora*. Tijdens de verovering van Spanje waren de moren niet altijd even zoet. Gelukkig bracht de Moorse leider Abd al-Rahman rond 756 hier enige verandering in. Onder zijn invloed ontstond in Spanje een hoogstaande Moors-Spaanse cultuur, waarbij kunst, literatuur en wetenschap opbloede met Cordoba als grootste stad van Europa.

Capricho Arabe – gedicht Stan Kuunders

Moorse schoonheid,
neem me mee naar jouw zeven hemels,
laat me doen verlangen.
Onderweg,
bespeel me met ornamenten en versieringen.
Ontdaan van de zwarte sluier,
geniet ik van de tuin van het hemelse paradijs.
Oh Alhambra,
een adembenemende ontwaking,
eindelijk vrij van vrijheid.

Mijn Gitaar - A. Barrios

Er is een diepe mysterie in je sonore
en vurige hart, gitaar van mij,
je geniet van het lijden en jouw vreugde
bevat sporen van passie, weendruppels.

De zoete Moor heeft je jouw hart gegeven,
de Iberiër gaf je zijn ongetemde ziel
en uit liefde legde maagdelijk Amerika
in jou haar hele schat.

Daarom in je soevereine snaren,
die trillen met een bijna menselijke accent
is je stem soms zoals een lamento.

Zoals het geklaag van je eenzame ziel,
in wiens verdrietige en mystieke smeekbede
floreert, zonder einde, het gevoel.

De Catalaanse pianist **Joaquín Malats** was zeer goed bevriend met componisten uit de Spaanse nationalistische school, zoals Granados en Albéniz. Deze componisten paste veel folkloristische elementen toe in hun composities. Oorspronkelijk schreef Malats de *Serenata Española* voor piano. Later bewerkte Tárrega het stuk voor gitaar.

Passage uit een brief van I. Albéniz aan J. Malats (Nice, 9-11-1906)

‘Un millón de gracias, mi querido Quinito; prosigue en tu glorioso camino y ya sabes que cuentas con el incondicional y fuerte canión de tu fraternal amigo.’

Federico Moreno Torroba wordt vaak geassocieerd met de Zarzuela, een traditionele Spaanse ‘opéra comique’ vorm uit de 17e eeuw. Hoewel Torroba zelf geen gitarist was, heeft hij veel gecomponeerd voor de gitaar. De filosofie achter de compositiestijl van Torroba wordt vaak beschreven als ‘castizo’. Dit betekent een mengsel van folkloristische elementen met kenmerken van de Iberische cultuur en tradities, gecombineerd met conventionele

vormen en impressionistische werken die dansgenres, specifieke plaatsen of gevoelens beschrijven. De gitaarmuziek van Torroba is bijzonder rijk in het gebruik van kleur, melodie en levendige ritmen. Dit vertaalt zich in een poëtische en romantische klankbeeld.

Torija is een werk uit zijn verzameling *Castillos de España*, geïnspireerd op een van de vele (o.a. moorse) kastelen in het landschap van Spanje. *Torija* is een kasteel vlakbij Toledo.

De zes snaren – gedicht F.G. Lorca (1898 – 1936)

De gitaar doet de dromen huilen.
Het snikken van verloren zielen
ontsnapt uit haar ronde mond.
En als de tarantula
weeft ze een grote ster
om er de zuchten in te vangen
die drijven op haar zwarte
houten waterput.

'Charlotte! Adieu!..

De Spaanse gitaarvirtuoos, componist en pedagoog **Fernando Sor**, uit de overgangsperiode tussen klassiek en romantiek, componeerde de *Fantaisie Élégiacque Op. 59* ter nagedachtenis aan een leerlinge van hem: Charlotte Beslay. Dit is tevens het laatste werk dat hij componeerde voor solo gitaar. Het was een zware periode voor Sor. Een jaar na de dood van Charlotte Beslay stierf ook zijn dochter Caroline en kort daarna kreeg hij een ziekte, waaraan hij in 1839 aan overleed. Een inleiding, een droevige aria en een 'orkestraal' gedeelte gaan vooraf aan een lange en meeslepende 'mars funèbre'. Aan het einde van deze begrafenismars wordt Charlotte nog eenmaal aangesproken met de woorden: 'Charlotte! Adieu!'. Deze woorden staan letterlijk in de partituur genoteerd:

'La América virgen'...

Agustín Barrios stond bekend als 'de Paganini van de gitaar uit de jungle van Paraguay'. Gedurende zijn leven trad hij veel op in Zuid-Amerika. Barrios raakte gefascineerd door zijn tot de Guarini Indianen behorende voorouders en hij gaf recitals in de traditionele Indiaanse dracht, compleet met verentooi. Hij presenteerde zichzelf als 'Opperhoofd Nitsuga Mangoré' en zijn achternaam ontleend aan een legendarische, antikoloniale Guarini bendeleider. In zijn werk vinden we vaak drie aspecten terug. Ten eerste, het folklore aspect; bijvoorbeeld choro's, tango's en danzas Paraguayas. Ten tweede het imiterende aspect; gebruik van harmonische structuren en vormen uit de Barok, Classicisme en de Romantieke periode. Hij had een bijzonder voorliefde voor de muziek van Bach. En als laatste aspect, de religie. De opvattingen van Barrios over religie waren meer theosofisch van aard dan streng katholiek.

Julia Florida is een barcarolle en geschreven voor de jonge Julia Rodriguez. Zij studeerde gitaar bij Barrios in Costa Rica. De muziekstijl barcarolle refereert oorspronkelijk aan een volksliedje dat gezongen werd door Venetiaanse gondeliers.

La Catedral is gebaseerd op ervaringen tijdens een bezoek aan de kathedraal van San José in Montevideo. De brede akkoorden van het andante representeren de impressies die Barrios had toen hij de organist de muziek van Bach hoorde spelen. Het allegro refereert aan de overgang van het verlaten van de spirituele atmosfeer naar het drukke straatleven. De prelude is later pas toegevoegd. In de *La Catedral* vinden we duidelijke elementen van het imitatieve en het religieuze aspect.